అద్దము ప్రతిబింబము

సామవేదుల విజయలక్ష్మి

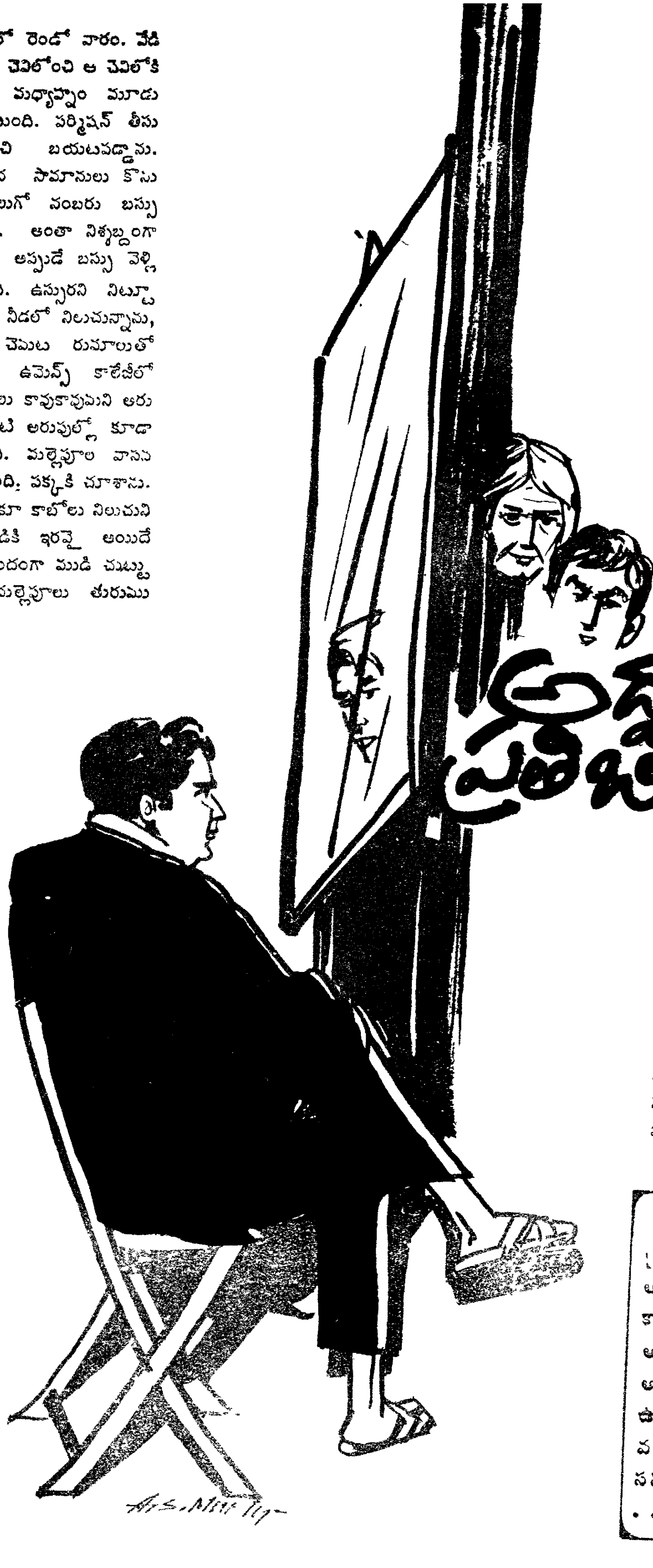

మార్చి నెలలో రెండో వారం. వేడి గాడ్పులు ఈ చెవిలోంచి ఆ చెవిలోకి కొడుతున్నాయి. మధ్యాహ్నం మూడు గంటలయి ఉంటుంది. పర్మిషన్ తీసుకొని ఆఫీసులోంచి బయటపడ్డాను. కోటీలో కావలసిన సామానులు కొనుక్కొని పధ్నాలుగో నంబరు బస్సు స్టాపుకు వచ్చాను. అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. బహుశః అప్పుడే బస్సు వెళ్ళిపోయి ఉంటుంది. ఉస్సురని నిట్టూరుస్తూ వెళ్ళి నీడలో నిలుచున్నాను, మొహానికి పట్టిన చెమట రుమాలుతో తుడుచుకొంటూ. ఉమెన్స్ కాలేజీలో చెట్టుమీద కాకులు కావుకావుమని అరుస్తున్నాయి. వాటి అరుపుల్లో కూడా ఒక లయ ఉంది. మల్లెపూల వాసన గాలిలో తేలి వచ్చింది. పక్కకి చూశాను. ఒక తల్లి, కొడుకూ కాబోలు నిలుచుని ఉన్నారు. ఆవిడకి ఇరవై అయిదేళ్ళుంటాయి. అందంగా ముడి చుట్టుకొని ఒకపక్క మల్లెపూలు తురుముకొంది. ఆ అబ్బాయికి మూడు నాలుగేళ్ళుండవచ్చు. ముద్దుగా, ఆరోగ్యంగా ఉన్నాడు. కాకుల అరుపూ, అప్పుడప్పుడు ఆ కుర్రాడు ముద్దుముద్దుగా తల్లి నడిగే ప్రశ్నలూ తప్ప అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. కాకుల అరుపు, మల్లెపూల సౌరభం, మామిడి పూత వాసన అన్నీ కలిసి ఓ వింత అనుభూతి కలగజేస్తున్నాయి. చిన్నతనపు తీయటి జ్ఞాపకాలు మనస్సులో మెదలసాగాయి. నదిలో ఈతలు, తోటల్లో దొంగతనంగా కాయలు కోసుకు తినడము, తోటమాలి కొట్టడానికి వస్తే చిలిపిగా ఏడిపించి పారిపోడము, పోటీలు పడి గాలిపటాలు ఎగరేసుకోడము, కుస్తీలు పట్టడము, మళ్ళా కలిసిపోయి ఒకరి భుజాల మీద ఒకరు చేతులు వేసుకొని బడికి పోవడము — అన్ని జ్ఞాపకం వచ్చాయి. అప్రయత్నంగా ఓ నిట్టూర్పు విడిచాను. ఘొంయుమంటూ ఒకటో నంబరు ప్రైయిలరు బస్సు దూసుకు పోవడంతో కల కరిగిపోయింది. కళ్ళకి

> మనస్సు అద్దంలాంటిది. ప్రతిబింబం బాగా లేకపోతే అద్దాన్ని శుభ్రం చేయవచ్చు కానీ ముఖాన్ని మార్చలేం. కానీ అద్దంలో పడ్డ ప్రతిబింబం అందంగా లేకపోయినా ఉన్నదని సరిపెట్టుకోవడం ఆత్మ వంచన. అలాగే లేమిపట్ల జాలి, సహాయంపట్ల చూపే కృతజ్ఞత . . . రెండూ నటనలే.

మిస్ డోరిస్ లిండ్‌నర్ తయారుచేసిన ప్రపంచ ప్రసిద్ధమైన పందెపు గుఱ్ఱం 'ఆర్కెల్' ప్రతికృతి

చెయ్యి అడ్డం పెట్టుకొని బస్సుకోసం చూశాను. నాకు కావలసిన బస్సు తప్ప అన్ని బస్సులూ వెళ్లిపోతున్నాయి. ఇంతలో నలుగురైదుగురు కాలేజీ అమ్మాయిలు వచ్చారు. వాళ్ల నవ్వులూ కేరింతలతో నిశ్శబ్దమంతా ఎగిరిపోయింది. అప్పుడే యౌవనంలోకి అడుగు పెట్టిన వాళ్ల కళ్లలోని రంగుల కల లింకా చెరిగిపోలేదు. నేనూ ఒకప్పు డలాగే బరువులూ, బాధ్యతలూ లేకుండా తిరిగినవాణ్నే; అందమైన కలలు కన్న వాణ్నే. ఆ కలలు రంగు రంగుల మబ్బుల్లాంటివి. వాటిని చూస్తూ ఉంటేనే ఆనందం. పట్టుకొందామంటే చేతిలోకి ఏమీ రాదు.

క్రమక్రమంగా మనుష్యులు రాసాగారు. బురఖాలు ధరించిన ముస్లిమ్ స్త్రీ లిద్దరూ, స్కూలు పిల్లలు ముగ్గురూ, మరో పది పదిహేను మంది వచ్చారు.

"రెండు రోజుల నించి తిండి లేదు. ఒక్క పైసా ధర్మంచెయ్, దొరా. నీ కాల్మొక్త." తల తిప్పి చూశాడు. నాకు పరిచయమైన ముసలవ్వ ఎదురుగా నిలిచి ఉంది. అప్పుడప్పుడు తా నక్కడికి రావడం, నేను దానికి ఒకటో రెండో పైసలు వెయ్యడం జరుగుతూనే ఉంటుంది. దాన్ని చూసినప్పుడల్లా నాకు పండి రాలిపోయే ఆకు గుర్తుకు వస్తుంది. జీవితంలో అది గడించిన అనుభవాల్లా ఉన్నాయి, దాని ముఖం మీది ముడతలు. ప్రపంచంలోని దరిద్రాన్నంతా మోస్తున్నట్టు వంగిపోయి ఉంది దాని నడుం. దీనాతిదీనంగా చూస్తున్న దాని కళ్లలోకి చూశాను. ఇంత ముసలితనంలోనూ అంత నికృష్టంగా ఎలా బతకగలుగుతూందో! నేను పర్సు తీయబోయి హిప్ పాకెట్‌లో చెయ్యి పెట్టేసరికి నోట్ల పొట్లు తగిలింది. దాన్ని తిరిగి హిప్ పాకెట్‌లోనే పెట్టేసి, షర్ట్ జేబులోంచి పర్సు తీశాను. కొన్ని రూపాయి నోట్లూ, ఒక అర్ధ రూపాయీ, కొన్ని పదిపైసల బిళ్లలూ ఉన్నాయి. చిన్న పైసలకోసం వెతుకుతున్నాను. ముసలిదానివైపు చూశాను. కళ్లలో దైన్యాన్ని నింపి ఆశగా నా వైపు చూస్తూంది. "నీ కాల్మొక్త—బాపూ" అంది. "బాపూ" అంటే నీ బానిసను అని — వీళ్లకి దాని అర్థం తెలుసా? ఆకలికి మనిషి బానిస అయినప్పుడు ఇంకొకరికి బానిసవడంలో చిన్నతన మేముంది?

"చిల్లర లేదవ్వా" అనబోయి దాని మొహం చూసి, పర్సులోంచి పది పైసలు తీసి దాని బొచ్చెలో వేశాను. "వెయ్యేళ్లు చల్లగుండాల, తండ్రీ" అంది చెయ్యెత్తి దండం పెడుతూ. 'పోనీలే, ముసలిది నా పేరు చెప్పుకుని ఇవా ళింత తింటుంది' అనుకొన్నాను. 'అన్నట్టు ఈ అవ్వతో ఓ కుర్రా డుండేవాడు కదూ! ఏమయాడు చెప్మా!' అనుకొని, "అవ్వా, నీతో ఓ పిల్ల డుండేవాడు కదూ? ఏడి వాడు? నీ కొడుకా?" అని అడిగాను.

(తరువాయి 34 వ పేజీలో)

(31 వ పేజీ తరువాయి)

"కాద్దొరా. నా మనమడు. కూతురు సచ్చిపోయింది."

"అలాగా! ఇవాళ నీతో రాలేదెందుకు?"

ఈ అవ్వ సరిగ్గా నడవలేదు. ఇంతకు మునుపు ఆ కుర్రాడు అవ్వని చెయ్యి పట్టుకొని నడిపించడం, రోడ్డు దాటించడం చేసేవాడు.

"ఆ పోరడు పారిపోయిండు, దొరా."

"పాపం, నీ కిప్పు డెలాగా?"

ముసిలిది ఏమి జవాబు చెప్పలేదు. ఏదో గొణుక్కుంటూ పక్కవాళ్ళని బిచ్చం అడగటానికి వెళ్లిపోయింది. నేను ఈ ముసిలిదానికి పది పైసలు వెయ్యడం చూస్తే రాజారావు ఏమనేవాడో! ఒక రోజు నేనిలాగే ఎవరికో పది పైసలు వేస్తే మా ఇద్దరి మధ్యా జరిగిన సంభాషణ గుర్తు వచ్చింది. "ఒరేయ్, నువ్వు దానికి ధర్మం వెయ్యడం జాలివల్ల కాదురా? నువ్వు జాలిపడ్డావని అది అనుకోవాలి. అలాగని నీ మనస్సుని కూడా నమ్మించ ప్రయత్నిస్తావు" అన్నాడు రాజారావు.

"వెధవ పది నయాపైసలకోసం కక్కుర్తి పడతావా? అలాంటివి రోజు కెన్ని ఖర్చుచేస్తున్నామో!"

"అదుగో, అందుకే నే నంటాను — నిన్ను నువ్వే మోసం చేసుకుంటున్నావని! నీ మనస్సు మీద నువ్వు కప్పుకున్న ముసుగు తీసి చూడు, నీకే తెలుస్తుంది. నిజానికి నువ్వెంతో ధర్మప్రభువువని నాని మనస్సులో ఏర్పడిన భావం చెరిపెయ్యటం నీ కిష్టం లేదు. ఇష్టం లేదనే కంటే ధైర్యం లేదనడం బాగుంటుంది."

"ప్రతిదానికీ ఇలాంటి అర్థాలు తీస్తే ఇంక బాగుపడ్డట్టే! ఏదో దాన్ని చూసి జాలిపడి ..."

"ఛవ్. జాలి అన్న మాట నా దగ్గిర వాడకు. నిన్ను నువ్వు తృప్తి పరుచుకోడానికి వాడుతున్న అందమైన మాట అది. అయినా వీళ్లకి ధర్మం చేస్తే వీళ్ళు నిజంగా కృతజ్ఞత చూపిస్తారనుకోవడమేమిటి? నువ్వు వాళ్లపట్ల జాలిపడ్డట్టు ఎలా నటిస్తున్నావో వాళ్ళూ నీ పట్ల కృతజ్ఞత చూపిస్తున్నట్టు అలాగే నటిస్తారు. అంతా నటనే. [illegible] ఇద్దరికీ తెలుసు. కాని ఎవరికి వారే తాము నటించడం లేదని తృప్తి పడతారు."

"నీకు మనస్సనేది లేదురా! కళ్ళులేని వాళ్లనీ, కాళ్లు లేని వాళ్లనీ చూస్తే నీకు జాలివెయ్యదూ? నీలాగ ఆలోచిస్తే అందరూ మోసగాళ్ళుగానే కనపడతారు. అయినా మనుషుల్లో ఉన్న మంచితనాన్నే చూడాలి కాని వాళ్లలో ఉన్న స్వార్థాన్నీ, కుళ్ళునీ చూస్తే ఎలా?"

"అంటే నీ ఉద్దేశం? ఒక దొంగ ఉన్నాడనుకో. వాడు దొంగతనం చెయ్యడం చూస్తూ కూడా, పాపం, వీడు దొంగతనం చేసినా మంచివాడు. వీణ్ని దొంగగా చూస్తే మనమూ చెడ్డవాళ్ల మయిపోతామని చేతులు కట్టుకు కూర్చోవాలా?" వెటకారంగా అన్నాడు.

"అలా అని నే నన్నానా? వాడు చేసే పని చెడ్డదే కాని వాడి మనసు చెడ్డదో కాదో చూడాలి. ప్రతి మనిషికీ ఉన్న మనసే వాడికీ ఉంటుంది. అందులో మంచీ ఉంటుంది, చెడూ ఉంటుంది. అయితే అవి ఓ పాలు ఎక్కువ తక్కువలు కావచ్చు. వాడిలో ఉన్న మంచినే ఎందుకు చూడకూడదు? వీలైతే చెడునుకూడా ఎందుకు మంచిగా మార్చకూడదు?"

"భేష్! లెక్చర్ బావుంది."

"నీ కన్నీ పరిహాసంగానే కనిపిస్తాయి. మన మన స్సొక అద్దం లాంటిది. అది వంకరటింకరగా ఉంటే అందులో పడ్డ ప్రతిబింబాలు కూడా వంకర టింకరగానే ఉంటాయి."

"ఉపమానం బాగుంది. ఏ పత్రికలో చదివావు?" అన్నాడు సిగరెట్ మసి రాలుస్తూ నిర్లక్ష్యంగా.

"నీకు చెప్పి లాభం లేదు" అన్నాను విసుగ్గా.

"అది కాదయ్యా. మనస్సు అద్దం లాటిదని ఒప్పుకొన్నాను. అది వంకర టింకరగా ఉంటే అద్దాన్నే బాగుచెయ్యగలం కాని అందులో పడ్డ నీడల్ని సరి చెయ్యలేంకదా! ఎటొచ్చీ అందులో పడ్డ నీడలన్నీ అందంగా ఉన్నాయనుకోడమే మనల్ని మనం మోసం చేసుకోవడం."

అక్కడికి ఆ సంభాషణ ఆగిపోయింది. 'ఆ ఫూల్ ఇప్పు డిక్కడ లేకపోవడమే మంచి దయింది' అనుకొన్నాను.

ఆ ముసలమ్మ ఇంకా అడుగుతూనే ఉంది. నాలాంటి వాళ్ళు కొందరు డబ్బు వేస్తున్నారు. లేనివాళ్ళు దాని వైపు చూడటానికి ధైర్యంలేక ఎటో చూస్తున్నారు. ఇంతలో బస్సు వచ్చింది. అంతవరకు క్యూలో నిలుచున్న వాళ్లందరు ఒకరి నొకరు తోసుకొంటూ, దిగే వాళ్లని దిగనియ్యకుండా బస్సెక్కడానికి ప్రయత్నించసాగారు. నిజానికి అక్కడున్న మనుషులందరు బస్సులో ఎక్కినా కొన్ని సీట్లు మిగులుతాయి. అయినా ఎవరికి వారు ముందెక్కాలని తొందర! ఆ తొందరలో బస్సెక్కడంలో ఆ నలుగురు కాలేజీ అమ్మాయిల్లో ఒక అమ్మాయిని నేను తోసేశాను. "సారీ" అన్నాను. నా వైపు కోపంగా చూస్తూ బస్సెక్కింది. మా ఇద్దర్లో తప్పెవరిదో నా కర్థమవలేదు. బస్సు కదిలింది. నా పక్క నో ముసలాడు కూర్చొన్నాడు.

"సరోజినీ దవాఖానాకు పోద్దా?"

"పోతుంది."

"నువ్వేడకి పోతావ్?"

"మెహిదీ పట్నానికి, తాతా."

"రెండు రోజుల బట్టి కంటెంబడి ఒకటే నీళ్కార్తున్నయి."

"ఊహూఁ."

"మా బిడ్డ సెప్పిండు, సరోజినీ దవాఖానాకు పో, అయ్యా, ఆడ కన్ను నయం చేత్తరని."

"ఊఁ."

"కంట్ల ఇంజచ్చు నిత్తరంట కదా?"

"ఏమో. తెలీదు" అన్నాను విసుగు సాధ్యమైనంతవరకు కప్పిపుచ్చుకొంటూ. చుట్టూ చూశాను ఎవరైనా మా వైపు చూస్తున్నారేమోనని. అందరి కళ్ళూ పరిహాసంగా మావైపే చూస్తున్నట్టనిపించింది. 'వీడెక్కడ దాపురించాడురా, బాబూ' అనుకొన్నాను. మళ్ళా రాజారావుతో అన్న అద్దం, ప్రతిబింబం మాటలు గుర్తు వచ్చి సిగ్గుపడ్డాను.

రాజారా వంటాడు —"ఒరేయ్, అందర్నీ సంతోషపెట్టాలనీ, అందరి దృష్టిలో మనం మంచివాళ్లమై పోవాలనీ మన వ్యక్తిత్వాన్ని చంపుకోవడం మనని మనం బానిసలుగా చేసుకోవడమేరా! మనం మంచి అనుకొన్నది చేయడానికి కొందరి దృష్టిలో చెడ్డవాళ్లమైపోయినా ఫర్వాలేదు."

"ఇంకొకరికోసం స్వార్థాన్ని త్యాగం చెయ్యడంలో ఉన్న ఆనందం నీకు తెలీదురా."

"నువ్వు స్వార్థాన్ని త్యాగం చెయ్యడం వల్ల ఆనందం కలుగుతూందా? స్వార్థాన్ని త్యాగం చేస్తున్నావని ఇతరులు గుర్తించడం వల్ల కలుగుతూందా? ఏది నిజమో నీ మనస్సుకే తెలుసు. ఇంకో సంగతి. స్వార్థత్యాగం, వ్యక్తిత్వాన్ని చంపుకోడం— ఈ రెండిటి మధ్యా చాలా భేదం ఉంది. నువ్వు రెండోది చేస్తున్నావు కాని దాని వల్ల మొదటిదాన్ని సాధించలేక పోతున్నావు."

నాంపల్లి బస్సు స్టాపు వచ్చింది. అక్కడ కొందరు దిగిపోయారు. చాలా మంది ఎక్కారు. నా సీటు పట్టుకొని ఒక పదహారు పదిహేడేళ్ల అబ్బాయి నిల్చొన్నాడు. 'వీడి నెక్కడో చూసినట్టుంది. ఆఁ అవును. వీడే ఆ ముసిలిదాని మనవడు. ఒత్తు కనుబొమలూ, దుబ్బు జుత్తూ, లావు పెదవులూ— ఈ వెధవే ఆ ముసిలిదాన్ని వదిలేసి పోయాడు. ఇలాంటివాళ్ళకి జాలి, దయ అనేవి ఉండవు కాబోలు! దరిద్రం తాండవించేచోట ప్రేమాభిమానాలు కరువవుతాయేమో!

"ఏమోయ్?" పిలిచాను.

తిరిగి చూశాడు. తరవాత గుర్తుపట్టి నెమ్మదిగా సలాం చేశాడు.

"ఏమయ్యా, మా అవ్వని వదిలి పారిపోయేవటగా?"

"అవున్దొరా."

"పాపం, ముసిలిది ఒక్కర్తీ ఎలా ఉంటుందనుకున్నావోయ్? కళ్ళుకూడా సరిగ్గా కనిపించవు కదా."

తల వంచుకొన్నాడు.

"ఏం, జవాబు చెప్పవ్? ఇప్పుడేం చేస్తున్నావ్?"

"కూలిపన్దొరా!"

"హాయిగా ఇక్కడ నీ మానాన నువ్వు తిరుగుతూంటే ఆ ముసిలిదాన్ని చూసే దెవరు?"

" . . . . . ."

"నీకు బాధగా లేదురా అలా దాన్ని వదిలి వచ్చేయడానికి?"

వాడు తల మరింత కిందికి దించుకొన్నాడు. నా కాళ్లమీద టప్ టప్మని నీళ్ళు పడ్డాయి. గతుక్కుమన్నాను. నీ డేడుస్తున్నాడా? వీళ్ళకి కూడా ఏడుపు వస్తుందా?

తరవాత వాడు మెల్లిగా కళ్ళు పైకెత్తాడు.

"నాకు బిచ్చమెత్తి బతకటం ఇష్టం లేద్దొరా. నే నౌకరీ చూసుకొంటనంటే మాయవ్వ వద్దు పొమ్మంటది. ఎప్పుడు దానెంబడె ఉండమంటది. ఇట్ట నాబం లేదని పారిపోయిన. మొన్న దానికాడికి బోయిన. ఒక రూపా యియ్యబోతే తీస్కోలె. ఖరి కొట్టింది."

నే నాలోచిస్తున్నాను. ఇంకొకరిదగ్గిర బిచ్చమెత్తి డబ్బులు సంపాదించడంలో దానికి అభిమానం లేదుకాని, కష్టపడి వీడు సంపాదించి తెచ్చిన డబ్బు పుచ్చుకోడానికి అభిమానం అడ్డువచ్చింది. వీడు తన స్వార్థం తాను చూసుకొన్నా డనుకొన్నాను. మరి వీళ్లిద్దర్లో స్వార్థపరులెవరు?

"ఈడ ద్వారకొటల్లో సర్వరు పని కాళిగుందట, చూద్దామని పోతాన్న."

వాడి స్టాపు వచ్చింది. దిగబోయాడు. నా పర్సులోంచి పది పైసలు తీసి వాడి చేతిలో పెట్టాను.

"వద్దు, దొరా. నే నిప్పుడు అడుక్కునేటోణ్ణి కాదు" అని డబ్బులు తిరిగి నా చేతిలో పెట్టేశాడు. రాజారావు పక్కన లేకపోవడం మంచిదయింది. ఉంటే- "నీ మంచితనం వీడిదగ్గిర చాటుకొందా మనుకొన్నావు! పాపం, వాడు దానికి అవకాశం కలిగించలేదు!" అని ఉంటాడు.

మెహిదీపట్నంలో బస్సు దిగాను. ఆవేళ మనస్సంతా ఎందుకో చిరాగ్గా

ఉంది. ఈవేళ జీతాలందిన రోజు! ఎంతో సంతోషంగా ఉండవలసిన రోజు!

శాంత గుమ్మంలోనే నిల్చొని ఉంది.

"అమ్మయ్య! వచ్చారా! తొందరగా వస్తానని ఇంకా ఎందుకు రాలేదా అని బెంగపడి చస్తున్నాను."

"అబ్బో, ఎంత ప్రేమ నేనంటే! ఫస్టు తారీఖు కదూ!"

"బావుంది" అంటూ మూతి తిప్పుతూ లోపలికి వెళ్ళింది.

"ఇవేళ నేనేం తెచ్చానో చెప్పుకో చూద్దాం."

"పువ్వులూ, స్వీట్లూ, ఇంకా అదిగో సంచీలో కనపడుతున్నాయిగా కూరలు. ఇవేగా ఎప్పుడూ ఫస్టు తారీఖున తెచ్చేవి."

"ఊహూ! ఇంకోటి తెచ్చాను."

"మీరే చెప్పండి, బాబూ, నా కిప్పుడు ఓపిక లేదు." సంచీలోంచి చీర తీసి ఇచ్చాను.

"అబ్బో, ఎప్పుడూ లేంది ఏమిటి ఈవేళ నా మీద ఇంత ప్రేమ పుట్టు కొచ్చింది" అంది మురిపెంగా చీర చూసుకొంటూ.

"అది సరేకాని అసలయింది తియ్యండి. జీతం డబ్బు లెక్కడ పెట్టారు?"

"ఇదిగో, అదీ తీస్తాం. నేనేం దద్దమ్మని కాదులే. పర్సులో కొంత డబ్బుంచి మిగతా దంతా వెనక జేబులో పెట్టాను." వెనక జేబులో చెయ్యి పెట్టాను. గుండె గుభేలు మంది. అందులో జీతం డబ్బు ల్లేవు. నేను గాభరాగా వెతకటం చూసి శాంత మరింత గాభరాగా అడిగింది:

"ఏమండీ, ఏమయింది?"

"ఈ జేబులోనే పెట్టాను, శాంతా. బాగా గుర్తు. ఇప్పుడు చూస్తే లేవు."

"సరిగ్గా చూడండి. పర్సులో పెట్టే రేమో!"

పర్సులో చూశాను. నాలుగు రూపాయలూ, కొంత చిల్లరా ఉన్నాయి.

"లేదు. పర్సులో పెట్టలేదు. వెనక జేబులోనే పెట్టేను. బాగా గుర్తు."

సంచీలో వెతికాం. కూరగాయలన్నీ తిరగబోసి చూశాం. చీర మడత విప్పి చూశాం. ఉండబట్టలేక ఆఖరికి స్వీట్ పాకెట్ కూడా విప్పి చూశాం.

"మన పిచ్చి కాని వీటన్నిటిలోను ఎంత వెతికినా దొరుకుతాయిటండీ! ఏ వెధవో కొట్టేసి ఉంటాడు. ఎన్నిసార్లో చెప్పేను జాగ్రత్తగా ఉండమని. నా మాటంటే మీ కంత నిర్లక్ష్యం."

"వెళ్ళి పోలీస్ రిపోర్టు ఇచ్చి వస్తాను."

"వెళ్ళండి. అయినా నమ్మి నేమయినా పోతే పోలీస్ రిపోర్టు ఇచ్చినా లాభం. డబ్బులు పోతే మళ్ళా దొరుకుతాయుటండీ!"

"సరే, నే వెళ్ళొస్తా. తలుపేసుకో."

వచ్చినవేట్టే మళ్ళా బయలుదేరాను.

ఎవరు తీసి ఉంటారు? ఎవరు తియ్యడాని కవకాశముంది? బస్సులో పోయి ఉంటుందా? నేను బస్సుస్టాపుకి వచ్చిన దగ్గరనుండి జరిగిన సంఘటనలు గుర్తు తెచ్చుకొన్నాను. మొదట ఓ తల్లీ, కొడుకూ వచ్చేరు. వాళ్ళు తియ్యడాని కవకాశం లేదు. ఏమో, చెప్పలేం. ఈమధ్య కొంద రాడవాళ్ళు పిల్లల చేత దొంగతనాలు చేయిస్తున్నారట. చూడ్డానికి గౌరవస్థురాల్లాగే ఉన్నారు. అయినా బంగారపు గిన్నెలో పోసినా, వెండిగిన్నెలో పోసినా విషం విషమే! క్యూలో ఆ అమ్మాయి నన్ను తోసేసిందిగా! ఆవిడ గారు కాలేజీలో చదువుతూందో, జేబులు కొడుతూందో ఎవరు చూశారు? వలు గురూ కట్టకట్టుకొని, ప్లాన్ వేసుకొని వచ్చి ఉంటారు. ఇక పోతే ముసలమ్మ! అవును! ముసలమ్మ నాకు దగ్గరగా వచ్చింది. అప్పుడు నేను జేబులోంచి పర్సు తియ్యబోయి, హిప్ పాకెట్‌లోంచి నోట్ల పాకెట్ తీశాను. అప్పు డది చూసింది. నే నింకో వైపు చూడ్డంలో మెల్లిగా లాగేయలేదు కదా? మొన్న ఇలాగే ఎవరో ముసిలిది ఒకడి జేబు కొట్టేస్తూంటే పట్టుకొన్నారట. చెప్పలేం ఎవ రెటువంటి వారో? నేను వట్టి వెధవని. పాపం, ముసిలిది కదా అని ముందూ వెనకా చూడకుండా ధర్మం చేశాను. బస్సులో ఆ ముసిలిదాని మనవడు నా పక్కనే నిల్చొన్నాడుగా! వాడు చేసినా చెయ్యొచ్చు. నా పక్కనే నన్ను తగులుతూ నిల్చొన్నాడు. వెధవకి అడుక్కో డానికి నామోషీ కాని ఇలాంటి పనులు చెయ్యటానికి తయారు! ఆ బస్సులో ముసలా డొకడు దాపురించేడు. వాణ్ణి మాత్రం ఎవరు నమ్మమన్నారు? అంతా ఒక్కలాంటివాళ్ళే. దొంగబుద్ధులూ, కుళ్ళు మనసులూ...

పోలీస్ రిపోర్టు ఇచ్చి వచ్చాను. నెల్లాళ్ళు కష్టపడి సంపాదించిన నాలుగు వందల యాభై రూపాయలూ పోవడానికి నిమిషం పట్టలేదు. అందులో నాలు గాదివారాలూ ఓవర్‌టైమ్ చేసి సంపాదించిన డబ్బుకూడా ఉంది.

మరునాడు కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఆఫీసుకి వచ్చేను. నేను సీట్లో చతికిలబడ్డ తరవాత రాజారావు నా దగ్గిరికి వచ్చాడు.

"ఏమయ్యా, మహానుభావా, ఏమిటి సంగతి? ఇంట్లో కొంచెం ఎక్కువ తిని వచ్చా వేమిటి?"

"అసలే డబ్బు పోయి నే నేడుస్తుంటే నీ హాస్యాలేంటి మధ్యన?" విసుక్కొన్నాను.

డబ్బు పోయిందన్న మాట వినగానే చుట్టూరా పనిచేసుకుంటున్న మరో నలుగు రైదుగురు చుట్టూ మూగారు, ఏమయిం దేమయిందంటూ. నిన్న జరిగిన సంగతి అంతా చెప్పాను. అందరూ తలో సలహా ఇచ్చారు. "పోలీస్ రిపో ర్టిచ్చారా?" "ఆర్. టి. సి. వాళ్ళదగ్గిరకి వెళ్ళి ఆబస్సులో వెతికించలేకపోయారా?" "పోన్లెండి, నాలుగురూపాయలైనా నేరుగా ఉంచారు, బొత్తిగా కష్టనష్టం కాకుండా." మేనేజర్ రావడంతో అందరూ తమ సలహాలు ఆపేసి ఎవరి సీట్లో వాళ్ళు కూర్చొన్నారు.

మధ్యాహ్నం లంచవర్‌లో రాజారావు నా సీటు దగ్గిరికి వచ్చాడు.

"మొదట నేను వీళ్ళని అమాయకు లనే అనుకొన్నాను. ఇలాంటి వాళ్ళందర్నీ అమాయకులనుకోవడం మనదే పొర పాటు."

"అయితే నా మాట ఒప్పుకొన్నా నంటావు?"

నేనేం జవాబు చెప్పలేదు. తరవాత కాసే పిచ్చేస్తూ అన్నాను:

"ఆ గుంట వెధవ మాత్రం అన్యాయం తిన్నాడా? వెధవ నా మీద వాలిపోతూ నిల్చొన్నాడు. వాడు దొంగతనం చేస్తా డని ఎవరనుకొంటారు? నే నలా అనుకొనే వాణ్ణి కూడా కాదు. జాలి అనే బలహీనత ఒకటి ఏడ్చింది కదా!"

"నీ సంగతి నాకు తెలీదూ?" వెట కారంగా అన్నాడు.

నేనతన్ని పట్టించుకోకుండా అన్నాను:

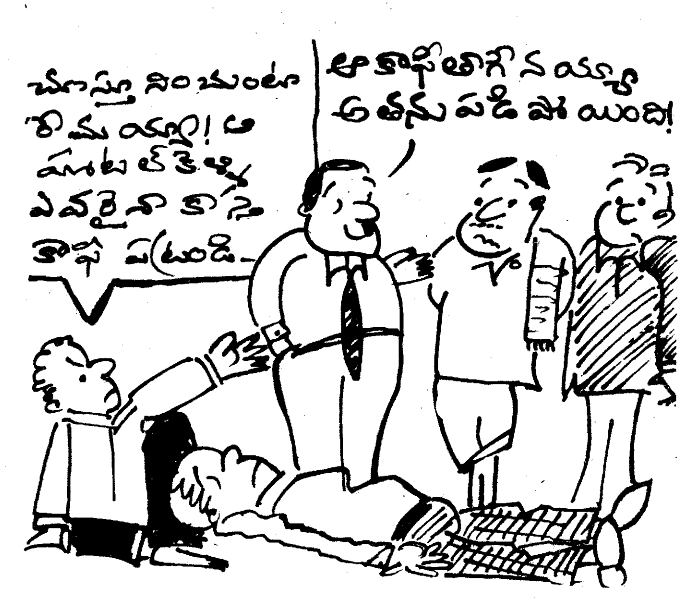

చిత్రం—తుంగతుర్తి రామకుమార్ (హైదరాబాదు–20)

"లేవయ్యా లే. కడుపులో కొంచం పడితే మనసులో గుబులు కొంత తగ్గుతుంది."

"ఇప్పుడు నేను తిన్నా గొంతు దిగదు."

"ఎవర్రా వీడు! అన్నరాల్ కొంత డబ్బు పోయినందుకే ఇలా ఏడుస్తే ఎలా! రా, రా" అంటూ బలవంతంగా నన్ను కాంటీన్‌కి లాక్కుపోయాడు.

కాంటీన్‌లో ఇడ్లీ తింటూ నేనన్నాను:

"ఆ ముసలమ్మో, దాని మనవడో తీసి ఉంటారని నాకు గట్టి నమ్మకంరా."

"ఆ ముసలమ్మ పాపం, మూడు కాళ్ళది కదురా! అయినా దానిమీద నీ కెందుకు అనుమానం వచ్చింది?" తమాషాగా చూస్తూ అడిగాడు.

"దానికేమో వాడు తన వెంటే ఉండా లనీ, అడుక్కొని సంపాదించిన డబ్బు తన చేతిలోనే పొయ్యాలని దుగ్ధ. వీడి కేమో ఈ ముసిల్దాని నీడ వదిలితే చాలు, స్వేచ్ఛగా తిరగచ్చని బాధ."

"ఇద్దరి కిద్దరే నంటావు?"

"పిల్లద్దరే నేమిటి? చూస్తే అందరూ అలాగే కనబడుతున్నారు. మొట్టమొదట బస్సుస్టాపుకి ఒకావిడ వచ్చిందిలే. ఆవిడ వెనక ఓ కుర్రాడు. ఈ మధ్య పెద్దవాళ్ళు పిల్లలచేత దొంగ తనాలు చేయిస్తున్నారుటగా? ఆవిడ ఆ కుర్రాడి చెవిలో మెల్లిగా ఏదో చెప్పింది కూడాను."

"ఆ కుర్రాడి కెన్నేళ్ళుంటాయి?"

"మూడు నాలుగే ళ్ళుండవచ్చు."

పెద్ద కెమిస్టులు, డ్రగ్గిస్టులు అందరి వద్దను లభిస్తున్నది
ప్రకటన G. O Ms. No 1121 క్రింద అనుమతించబడినది

RATAN BATRA CV/TEL/01

రాజారావు పకపకా నవ్వాడు. "నాలు గేళ్ల పిల్లాడు జేబు ఎలా కొట్టేయగల డనుకొన్నావ్? అసలు వాడికి నీ జేబు అందుతుందా?"

నేను ఉడుక్కొన్నాను.

"పోనీ, వాళ్ల నొదిలీ. వాళ్ల తరవాత నలుగు రైదుగురు అమ్మాయిలు వచ్చారు. చూడ్డానికి కాలేజీ స్టూడెంట్సు లాగే ఉన్నారు. ఒకటే వికవికలూ, పకపకలూ. బస్సెక్కుతున్నప్పుడు ఒకమ్మాయి నన్ను గుద్దేసింది. పైగా, నేను సారీ చెబితే నా వైపు రుసరుస లాడుతూ చూసింది."

"అయితే ఆ అమ్మాయి తీయడాని కవకాశం ఉందంటావు?"

"చెప్పలేం. అన్నట్టు బస్సులో నా పక్కన ఓ ముసలాడు దాపురించాడులే!"

"ఇంకేం? వాణ్ణీ నీ లిస్టులో చేర్చేయ్."

సాయంత్రం అయిదవుతుండగా ఇద్దరం బయటికి వచ్చాం. నిన్నట్లా ఈవేళ బస్సుస్టాపు నిశ్శబ్దంగా లేదు. స్కూలు పిల్లలతోటీ, ఉద్యోగస్థులతోటీ కిటకిట లాడుతూంది.

ఇద్దరం వెళ్లి క్యూలో నిల్చొన్నాం.

"దొరా!" వెనక్కి తిరిగి చూశాను. ముసిల్ది! ఆ ముసిల్దే నిల్చుంది. "ఇట్నరా, దొరా." అనలది పిలవకపోయినా నేనే వెళ్లి నాలుగు జాడించేద్దును.

అది కొంగులో దోపుకున్న పాకెట్టు జాగ్రత్తగా నా కందించింది.

"ఇది నీదేనా, దొరా?" ఆత్రంగా దాని చేతిలోంచి పాకెట్ లాక్కొన్నాను.

"నీ దగ్గిరికి ఎలా వచ్చింది?" డబ్బు దొరికిన సంతోషంలో కోపం తెచ్చు కోడం కూడా మరిచిపోయాను.

"నిన్న నువ్వు దీన్ని నీ జేబునుంచి తీసినవు కద్దొరా? బస్సెల్లినంక మాత్తె ఈడిది పడున్నది. నీ యవ్వ, ఇదా దొర్దే అన్కొన్న. నిన్న నా మన్మడొచ్చిండు. ఇద్దొర్కిందిరా అని సూపిన. ఇప్పు డెల్లి ఇచ్చొద్దమన్నడు. నువ్వేడుంటవో తెల్వరు గంద. నువ్వు రోజు ఈడకే వత్తవు. ఇయ్యొచ్చని బద్రంగ దాచిన. డబ్బంతా ఉన్నదా, దొరా?"

నేను దాని మాటల్ని పూర్తిగా విన లేదు. నేను వీళ్లని గురించి ఎలా ఆలో చించాను! వీళ్లంతా స్వార్థపరులు, కుళ్లు మనుషులు, దొంగవెధవలు — మనస్సు అద్దం లాంటిదని రాజారావుతో అన్నాను. నా మన స్సెలాంటి అద్దం? వంకరటింకరగా ఉందా? నున్నగా ఉందా? అందులో పడ్డ ప్రతిబింబాలన్నీ వంకరగా ఉన్నా అందంగా ఉన్నాయని భ్రమపడ్డాను. ఇంక కళ్లు తెరవాలి. అద్దాన్నే నునుపు చేసుకోవాలి! ★